

δίκης ἤτοι δικαστηρίου, οὐ δίδωσι δὲ τὰ λοιπὰ τὰ προσηρημέ-
να, χωρὰ τῆ ἀπαυτοσύνης τὴν τιμὴν ἀγωγῆς. [Sch. b. Fabr. II. 405.]
πρὸς ἑκάστου] Τοῦτο ῥ) ἐπὶ πράγματι· τυχὸν γὰρ οὐ
μόνον τὸν δοῦλον δέδωκεν ὁ πρῶτος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ αὐτοῦ.
[Sch. d. Fabr. II. 405.]

1) * Ὁ α) ἐν εἰδήσει κατὰ δόλον παρὰ ταῦτα πω-
λῶν, ἢ ῥ) καὶ ἀγνοῶν ὁ πρῶτος τὰ ὑφειλόμενα κατὰ
τὸν νόμον, ὑπόκειται. ἀδίφορον γὰρ, εἴτε κατ' ἀπά-
την, εἴτε κατ' ἀγνοίαν ἀγοραστῆς ἀπατάται.

2) Καὶ ῥ) εἰ ἦδει ὁ πρῶτος τὰς αἰτίας, ἢ μὴ ἦδει,
τί δεῖ γενέσθαι.

ἀγνοῶν ὁ πρῶτος] Τουτέστιν ῥ), εἰ δὲ καὶ ἀγνοεῖ νό-
μον ὁ πρῶτος, ἐνέχεται τῆ ἀιδιλικία. [Sch. c. Fabr. II. 405.]

1) * Καὶ ῥ) χώραν ἔχει ὁ νόμος ἐπὶ πολιτικῶν καὶ
ὄρφανικῶν πράξεων, οὐ μὴν καὶ δημοσίων· ὁ γὰρ δη-
μόσιος εἰ πωλεῖ τι, οὐκ ἀναστρέφεται.

2) Καὶ ῥ) ὅτι χώραν ἔχει τὸ παρὸν διάταγμα ἐπὶ
πολιτικῶν καὶ ὄρφανικῶν πράξεων, οὐ μὴν καὶ δη-
μοσίων.

1) * Καὶ ῥ) ὅτι τῆ χρήσει ἢ ὑπονογία ἐμποδίζον
πάθος ἢ αἴτιον εἰσάγει τὴν ἀναστρέφουσαν τὸ πρῶγμα
ἀγωγῆν, οὐ μὴν τὸ τυχὸν τε καὶ ἐλαφρόν, ὡς ἐλαφρὸς
πυρετός, ἢ παλαιὸς τεταρταῖος, ἢ τὸ μικρὸν τραῦμα^{*)}.
ταῦτα γὰρ οὐτε δεῖ προλέγειν, ὡς εὐκαταφρόνητα. νό-
σος ἐστὶ σωματικὴ κατάστασις, παρὰ τὴν φύσιν ἡμῶν
προσηρημένη, χρήσιώς τινας ἀναιρετικὴ, ἥς ἕνεκα
φύσις ἡμῶν τὴν ὑγίειαν ἐχραίστατο. αἴτη δὲ ἢ παρὰ
φύσιν κατάστασις πῶς μὲν κατὰ παντὸς ἐρρόνη τοῦ σώ-
ματος, ὡς ἢ φθίσις καὶ ὁ πυρετός· πῶς δὲ κατὰ μέρος
τοῦ σώματος, ὡς περὶ ἢ τύφλωσις. πολλὴ γὰρ δια-
φορὰ βετίου καὶ νόσου. καὶ γὰρ τὸν ψελλὸν βετίου
ἂν τις καλέσῃ, καὶ οὐ νοσώδη.

2) Καὶ ῥ) ὅτι τὰ προφανῆ πάθη καὶ τὰ αἴτια
προλέγειν οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον. καὶ τί ἐστι πάθος,
καὶ ποῖα αἴτια εἰσάγουσι τὴν ἀντιστρέφουσαν, ὡς τὸ
τῆ χρήσει ἢ τῆ ὑπονογία ἐμποδίζον πάθος, οὐ μὴν ὁ
ἐλαφρὸς πυρετός, ἢ ὁ παλαιὸς τεταρταῖος, ἢ τὸ μικρὸν
τραῦμα. ταῦτα γὰρ οὐ δεῖ προλέγειν.

Ὁκ^{*)} ἐστὶν ἐμπαθῆς ὁ ἱεροπλήκτης, ὁ κωφός,
ὁ δεισιδαίμων, ὁ δογίλος ἢ καταφρόνητης. καὶ ὅτι
τῆς ὑγείας τοῦ σώματος, οὐ μὴν τῶν ψυχικῶν
αἰτίων ὀφείλει προλέγειν ὁ πρῶτος, εἰ μὴ ἕρα τὸ ψυ-
χικὸν ἀπὸ σωματικοῦ συνέβη πάθος, ὡς τὸ φρονητι-
κόν· ἀπὸ πυρετοῦ γὰρ γίνεται. καὶ τὰ αἴτια δὲ τῆς
ψυχῆς ἐὰν εἰδῶς ὁ πρῶτος μὴ προείπῃ, ἐνέχεται τῆ
κατὰ τῆς πράξεως ἀγωγῆς.

Καὶ εἰ γέγονεν ἐμπαθῆς ὁ δοῦλος, ἢ ὑπαίτιος,
νῦν δὲ οὐκ ἔστι τοιοῦτος, οὐ δεῖ προλέγειν. καὶ ὅτι
τὰ σωματικὰ αἴτια, οὐ μὴν τὰ ψυχικὰ τὴν ἀντιστρέ-
φουσαν εἰσάγουσι· τὰ γὰρ ψυχικὰ μειοῦσι τὸ τίμημα.

Ὡς ὁ κατὰ βλακίαν θεοφορούμενος, ὁ ἄγαν δει-
λός, ἢ ἐπιθυμητής, ἢ δογίλος.

β'. Ἡ μελαγχολικός,

γ'. Ἡ προπετής, ἢ κυρτός, ἢ σύννομος, ἢ κνη-
μονικός, ἢ ψωραλέος, ἢ κωφός, ἢ ἄλαλος.

δ'. Ταῦτα γὰρ ψυχικὰ εἰσιν, ὡς περὶ καὶ ὁ κοπι-
στής, καὶ ὁ μέθυσος, ἢ γουλάρης, ἢ ἐπιθέτης, ἢ
ψεύστης, ἢ φιλόδικος,

quae praedicta sunt, non reddat, locus est actioni ex
vendito.

3) accessiones] Hoc de re dicitur: forte enim
non servum duntaxat dedit venditor, verum etiam ali-
quid cum eo.

Qui adversus ea sciens dolo malo vendit, aut L. I. §. 2.
etiam ignorans venditor⁴⁾, quae praestare ex edicto D. XXI. I.
debat, tenetur. Nihil enim interest, sive dolo, sive
ignorantia emtor fallatur.

Et quid fieri debeat, si venditor vitia novit, vel
ignoravit.

4) ignorans venditor] Hoc est, quamvis et
edictum ignoret venditor, tamen aedilicia tenetur.

Et edictum hoc locum habet in venditionibus §. 3. 4. 5.
a civitate factis, et pupillaribus, non etiam in fiscalibus: nam si quid fiscus vendit, non redhibetur.

Locum habet hoc edictum in venditionibus a ci-
vitate factis, et pupillaribus, non etiam in fiscalibus.

Item morbus sive vitium, quod usum et mini-§. 6. 7. 8.
sterium impedit, actioni redhibitoriae locum dat, non
tamen quodlibet et leve, veluti levis febricula, vel
vetus quartana, vel modicum vulnus. Nam haec ne
pronuntiari quidem necesse est, uti quae contemni
possint. Morbus est constitutio corporis, quae contra
naturam nobis accidit, et usum quandam tollit, cuius
causa natura nobis sanitatem dedit. Haec autem
constitutio contra naturam alias in toto corpore ac-
cidit, qualis est phthisis et febris: alias in parte cor-
poris, ut caecitas. Nam vitium a morbo multum dif-
fert. Nam balbum vitiosum, non etiam morbosum
quis dixerit.

Morbos et vitia manifesta pronuntiari non est
necesse. Et quid sit morbus, et quaenam vitia lo-
cum faciunt redhibitoriae, ut id, quod usum vel mi-
nisterium impedit, non etiam levis febricula, vel vetus
quartana, vel modicum vulnus. Haec enim pronun-
tari non debent.

Vitiosus non est fanaticus, obtusus, superstitio- §. 9.
sus, iracundus vel contumax. De sanitate corporis,
non etiam de animi vitii venditor pronuntiare debet,
nisi animi vitium ex corporali ortum sit, ut puta in
mente capto: quia id febribus accidit. Sed si ven-
ditor animi vitia sciens non pronuntiaverit, actione
ex emto tenetur.

Si servus morbosus vel vitiosus fuerit, nunc au- §. 10.
tem talis non sit, pronuntiari non debet. Corporis,
non animi vitia locum faciunt redhibitoriae: nam ob
animi vitia pretium tantum minuitur.

Veluti si quis circa fana bacchatus sit, aut valde §. 11.
timidus sit, vel cupidus, vel iracundus,

II. Vel melancholicus,

L. 2.

III. Vel protervus, vel gibberosus, vel curvus,
vel pruriginosus, vel scabiosus, vel surdus, vel mutus.

D. eod.

L. 3.

IV. Haec enim animi vitia sunt, veluti et si
quis aleator sit, vel vinarius, vel gulosus, vel impo-
stor, vel mendax, vel litigiosus,

L. 4. pr.

§. 1. 2.

D. eod.

p) Hoc scholium est e Syn. p. 203. q) E Syn. p. 203. habet Fabr. T. II. p. 397. r) Syn. ed. Lego ἦ. s) E Tipu-
cito. t) Hoc scholium est e Syn. p. 203. u) E Syn. p. 203. habet Fabr. T. II. p. 397. v) E Tipucito. w) E Syn. p. 203.
habet Fabr. T. II. p. 397. x) In marg. Syn. additur: τὸ ἀνὰ δάκτυλον, καὶ ἀνεπαύθητον. y) E Tipucito. z) E Tipucito
L. I. §. 9—11. L. 2. 3. 4. pr. §. 1. 2. D. h. t. desumptae sunt.

L. 4. §. 3. 1) ^{a)} ἡ εὐήθης, ἢ μωρός, ἢ ὡς μηδεμίαν χρῆ-
D. XXI. 1. σιν ἔχων, ὑπαίτιός ἐστιν. καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν ψυχικῶν
αἰτιῶν, εἰ μὴ ἐπαγγελίηται ὁ πρῶτης, οὐκ ἐνέχεται,
ἐξηρημένον τοῦ φρυγάδος καὶ τοῦ ῥεμβοῦ. καὶ τὰ δειλά
καὶ λακτικὰ ^{aa)} ὑποζύγια οὐκ εἰσὶν ἐμπαθῆ· ψυχικὰ
γὰρ εἰσὶ τὰ αἴτια.

2) * Τὰ ^{b)} δειλά καὶ λακτιστικά ὑποζύγια οὐκ
εἰσὶν ἐμπαθῆ· ψυχικὰ γὰρ εἰσὶ τὰ αἴτια.

§. 4. 1) * Ἐὰν ^{c)} οὖν μόνον ψυχικόν ἐστι τὸ αἴτιον,
οὐκ ἔχει χώραν ἢ ἀναστρέφουσα τὸ πρῶθεν ἀγωγή, εἰ
μὴ προεῖπεν ὁ πρῶτης, ἀπεινῶν αὐτό· ἀρμόζει δὲ τὸ
μειωθῆναι τὸ τίμημα. εἰ δὲ σωματικόν ἐστιν, ἢ κοι-
νὸν ψυχῆς καὶ σώματος, χώρα τῷ ἀναστραφῆναι τὸ
πρῶθεν.

2) Καὶ ^{d)} ἀρμόζει μειωθῆναι τὸ τίμημα, εἰ μὴ
προεῖπεν ὁ πρῶτης, ἀπεινῶν αὐτό.

§. 5. 1) * Οὐκ ^{e)} ἐπιζητοῦμεν, ὀλέθριον εἶναι τὸ πά-
θος, ἀλλὰ τὸ οἰονδήποτε τῷ πράγματι ἐμποδίζον πά-
θος. οὐ διαφερόμεθα γὰρ, ποῖω πράγματι τὸ πάθος
ἐναντιοῦται.

2) Καὶ ὅτι οὐκ ἐπιζητοῦμεν ὀλέθριον εἶναι τὸ
πάθος, ἀλλὰ τὸ οἰονδήποτε πράγματι διηρηκῶς ἐμπο-
δίζον πάθος.

§. 6. Καὶ ^{f)} ὅτι οὐ πᾶσα νόσος λεισάγει τὴν ἀντιστρέ-
φουσαν τὸ πρῶθεν, τυχὸν μικρὰ ὀφθαλμία, ἢ ὀλίγη
νόσος ὀδόντων καὶ ὠτων, οὐδὲ πυρετός.

ἔαν οὖν μόνον ψυχικόν] Γενικῶς ^{g)} ἐπὶ τῶν τῆς
ψυχῆς βλαβῶν, ἐφ' ὧν οὐ δύναται τὴν ἀντιστρέφουσαν κινεῖν, ἐπὶ
τοιαύτων χώρα γίνεται τῇ ἐξ ἔμπτου. εἰ δὲ τὸ τῆς ψυχῆς βλα-
βίον ἀπὸ σωματικοῦ πάθους ἐλαβε τὴν ἀρχὴν, ὡς ἐνθεν τις
ἀπὸ σφοδροτέρου καὶ διακαοῦς πυρετοῦ ἀτακτῶν τε καὶ ἀλ-
λοκοτῶν, ἢ τοῖς θυμοῖς δίκην μεμηρότος περιουσιῶν καταγε-
λαστὰ φθέρηται, τότε χώρα γίνεται τῇ ἀντιστρέφουσαν. [Sch. e.
Fabr. II. 405.]

L. 6. §. 1. ε'. Καὶ ^{gg)} ὁ λιχῆρας ἔχων οὐκ ἐστὶν ἐμπαθῆς.

D. eod. §. 2. Ὑγιής ἐστιν ὁ σπάδων καὶ ὁ μόνορως.

L. 7. ζ'. Εἰ δὲ τοῦ σπάδωνος ἀφρηρέθη μέρος τοῦ σώ-
D. eod. ματος ἀναγκαῖον, οὐκ ἐστὶν ὑγιής.

L. 8. η'. Ὁ γλωσσοκοπηθεὶς οὐκ ἐστὶν ὑγιής.

D. eod. θ'. Ὁ ἄλλος ἐμπαθῆς ἐστὶν, οὐ μὴν ὁ μογιλάλος,
L. 9. οὔτε ὁ ἀσῆμως διαλεγόμενος.

L. 10. pr. θ'. Οὐκ ἐστὶν ὑγιής, ἐὰν δάκτυλός τις ἀποκο-
§. 1. D. eod. πείσῃ, ἢ μέλος παρασπαθῆν ἐντεῦθεν ἐμποδίζεται περὶ
τὴν χρῆσιν, κἂν ὑγιάνη.

§. 2. Οὐκ ἀναστρέφεται ὁ δοῦλος, εἰ μὴ ἐντεῦθεν ἐμ-
ποδίζεται, εἴτε ἥττονας, εἴτε πλείονας ἔχει δακτύλους.

§. 3. 4. Νόσος ἐστὶν καὶ ὁ μύωψ, καὶ ὁ νυκτάλωψ, τουτ-
ἐστὶν, ὁ μὴ καθαρῶν ἔωθεν, ἢ ἐν ἐσπέρα.

§. 5. Καὶ ὁ ἐπίχρυν ^{h)} ἔχων ὑγιής ἐστὶν, καὶ ὁ ψελλός,
καὶ ὁ τραυλός, καὶ ὁ μογγός, καὶ ὁ βραδυλάλος, καὶ
ὁ σκελλός ἥτοι ὁ διεστραμμένα τὰ σκέλη ἔχων, εἴτε
εἴσω, εἴτε ἔξω.

L. 12. §. 1. ι'. Καὶ ὅτι ἡ ἀνισότης τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν
D. eod. γνάθων καὶ τῶν καρπῶν, εἰ μὴ περὶ τὴν χρῆσιν ἐμ-

Vel fatuus, vel morio, vel cuius nullus usus sit,
vitiosus est. Propter animi vitia venditor, nisi pro-
miserit, non tenetur, praeterquam de fugitivo et er-
rone. Pavida et calcitrosa iumenta non sunt mor-
bosa: animi enim vitia sunt.

Pavida et calcitrosa iumenta non sunt morbosa:
nam haec animi vitia sunt.

Itaque si animi tantum vitium ¹⁾ est, redhibito-
ria quidem locum non habet, nisi venditor id abesse
praedixerit: competit autem quanto minoris actio.
Sin corporis est vitium, vel corpori et animo com-
mune, locus est redhibitioni rei venditae.

Et competit quanto minoris actio, nisi venditor
ea abesse praedixerit.

Non requirimus, morbum esse sonticum, sed qua-
lecunque vitium, quod rei obsit. Non enim discerni-
mus, cui rei morbus obstat.

Non requirimus, morbum esse sonticum, sed qua-
lecunque vitium, quod rei perpetuo obsit.

Non omnis morbus locum dat redhibitoriae, ut-
puta levis lippitudo, aut levis dentium auricularumve
dolor, aut febricula.

1) si animi tantum vitium] Generaliter in
animi vitiis, ob quae redhibitoria agi nequit, in iis
actioni ex emto locus est. Sin animi vitium a morbo
corporali ortum est, veluti cum quis ex vehementiori
et ardenti febre se insolenter et praeter morem gerens,
aut per vicos insanorum more circumcursans, ridicula
loquitur, redhibitioni locus est.

V. Et impetiginosus non est morbosus.

Spado et qui unum testiculum habet, sanus est.

VI. Sin autem spadoni pars corporis necessaria
absit, sanus non est.

VII. Is, cui lingua abscissa est, sanus non est.

VIII. Mutus morbosus est, non etiam qui gravi-
ter, nec qui sine ulla vocis significatione loquitur.

IX. Sanus non est, si cui digitus sit abscissus,
vel membrum laceratum, ideoque in usu impediatur,
quamvis consanuerit.

Non redhibetur servus, sive pauciores, sive plu-
res digitus habeat, nisi inde impediatur.

Morbosus etiam est myops, et lusciosus, id est,
qui neque mutuo tempore videt, neque vespertino.

Sanus est et qui incrementum ossis habet, et bal-
bus, et blaesus, et atypus, et qui tardius loquitur,
et vatus, id est, qui crura sive introrsum, sive ex-
trorsum flexa habet.

X. Inaequalitas oculorum, maxillarum, brachio-
rum, nisi usum impediatur, locus redhibitioni non facit.

a) E Tipucito. Quoad sensum est in Sch. e. ad Basil. XIV. 1. cap. 26. Fabr. T. II. p. 185. sive sch. 17. edit. nostrae
T. II. p. 109. aa) Lege λακτιστικά. b) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 398. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 63.
c) E Syn. l. l. habet Fabr. l. l. Eadem, ut Syn. habet Harm. Promt. III. 3. §. 63. Quoad sensum est in Sch. e. ad Basil. XIV.
1. cap. 26. antea laudato. d) E Tipucito. e) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 398. Eadem habet Harm. Promt. III. 3.
§. 63. Quod secundo loco positum est, habet Tipucitus. f) E Tipucito. g) Hoc scholium est, e Syn. p. 204. Adde ἐν ante
τοῖς θυμοῖς. gg) E Tipucito l. 6 — 10. 12 — 14. pr. D. h. t. desumptae sunt. h) Est locus haud dubie corruptus. Cod. MS.
Tipuciti habet ἐπίχρυν, quod nullum praebet sensum. Haud scio an legendum sit ἐπίχρυν, i. e. incrementum ossis per appositio-
nem particularum ossearum. Hanc coniecturam debeo Viro immensae eruditionis, et mea laude longe maiori, Kuehnio seniori.

ποδίξεται, οὐκ εἰσάγει ἀναστραφῆναι. ἢ δὲ βραχύτης τοῦ πλευροῦ καὶ τοῦ σκέλους ἐμποδίξεν δύναται, καὶ ἀναστρέφει.

Ἐγγύς ἐστιν ὁ μέγα περὶ τὸν λαμὸν ἔχων κάρνον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς προκύπτοντας.

Καὶ ὁ ἀμφιδέξιος, εἰ μὴ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς δεξιᾶς κέχρηται τῇ ἀριστερᾷ.

Οὔτε ὀξόστομος, εἰ μὴ ἀπὸ πάθους τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ ἥπατος ἢ τοιούτου τινὸς ὀξόστομεῖ· οὔτε ὁ στραβός, οὔτε ὁ δυσῶδες ἔχων σῶμα.

α'. Καὶ ὁ κυλλόπους νοσώδης ἐστίν,

ιβ'. Καὶ ἡ αἰε νεκροτεκοῦσα.

1) * Ἡ^ι) ἔγκνος καὶ ἡ λοχός^κ) ὑγίης ἐστίν, εἰ μὴ τι συμβῶν ἔξωθεν, ἐνεποίησε νόσον. καὶ ἡ κατὰ φύσιν, οὐ μὴν ἀπὸ πάθους στείρα· καὶ ὁ ἐν τῇ κοίτῃ οὐρῶν ἐκ τοῦ ἐνυπνιάζεσθαι ἢ ὀκνεῖν ἀπὸ οἴνου· ὁ μέντοι τὴν κύστιν ἐμπαθῆς ἀναστρέφεται.

2) Ἡ^ι) ἔγκνος καὶ ἡ λεχὼ ὑγίης ἐστίν· καὶ ἡ κατὰ φύσιν στείρα, οὐ μὴν ἀπὸ πάθους· καὶ ὁ ἐν τῇ κοίτῃ οὐρῶν ἐκ τοῦ ἐνυπνιάζεσθαι, ἢ ὀκνεῖν ἀπὸ οἴνου. ὁ μέντοι τὴν κύστιν ἐμπαθῆς ἀναστρέφεται.

Καὶ^μ) ὅτι, ἐὰν ἡ σταφυλὴ τινος τμηθῆ, καὶ ἐπιμείνῃ τὸ πάθος, ἀναστρέφεται, οὐ μὴν εἰ ὑγιαίνει.

Ὁ ἐκ γεννητῶν ἔχων τοὺς δακτύλους κεκολλημένους, οὐκ ἐστίν ὑγίης, ἐὰν ἐντεῦθεν ἐμποδίξεται.

1) Ἡ^ν) τὰ γυναικῶν μὴ ὑπομένουσα ἢ ἐστενωμένη γυνή οὐκ ἐστίν ὑγίης· λέγει δὲ τὴν διαπαρθευέσθαι μὴ δυναμένην.

2) * Ἡ^ο) στενωμένη γυνή, ὥστε τὰ γυναικῶν μὴ ὑπομένειν, οὐκ ἐστίν ὑγίης.

1) Ἐμπαθῆς^ρ) ἐστίν καὶ ὁ ἔχων χοιράδας παλαιὰς ἀνιάτους.

2) * Ὁ^α) ἔχων χοιράδας παλαιὰς ἀνιάτους ἐμπαθῆς ἐστι.

Καὶ^ς) ὅτι ὁ πρῶτης εἰδὼς τὸ πάθος καὶ σιωπῶν αὐτό, ἐκβάλλεται τῇ τοῦ πρῶτου παραγραφῇ.

1) * Περὶ^ς) νόσον προφανοῦς ὁ πρῶτης οὐκ ἐνάγεται, οἷον ἐὰν τυφλὸς προθῆ, ἢ ἐπικίνδυνον ἔχων οὐλὴν ἐν φανερωῖ κατὰ κεφαλῆς ἢ ἄλλου μέρους. τὸ γὰρ δόγμα ἐκείνων διαλαμβάνει τῶν παθῶν καὶ αἰτιῶν, ἅτινά τις ἠγνόησεν, ἢ ἀγνοῆσαι ἐδύνατο.

2) Καὶ^ς) ὅτι περὶ προφανοῦς νόσον οὐκ ἐνέχεται ὁ πρῶτης, οἷον ἐὰν τυφλὸς προθῆ, ἢ ἐπικίνδυνον οὐλὴν ἔχων ἐν φανερωῖ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἢ ἄλλου μέλους. τὸ γὰρ δόγμα περὶ τῶν παθῶν διαλέγεται ἐκείνων καὶ αἰτιῶν, ἅτινα ἠγνόησεν, ἢ ἀγνοεῖν ἠδύνατο.

ιγ'. Ἡ^υ) δις καθαιρομένη τοῦ μηνός, καὶ ἡ μὴ καθαιρομένη οὐκ ἐστίν ὑγίης, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ χρόνου συμβαίῃ.

ιδ'. Καὶ ὅτι ὑγμαντόν, ὡς ἦν τὴν ἀρχὴν, οὐ δοκεῖ νεουσηκέναι.

ιε'. Καὶ πόιός λέγεται ἢ ἐστὶν φηγός. ἀνάγνωθι ξένον καὶ ἑρῶτον. καὶ γὰρ φησι· φηγός ἐστίν ὁ ἐπὶ

Brevitas autem lateris et cruris impedire potest, et locum dat redhibitioni.

Sanus est, qui gutturosus est, vel oculos emittentes habet. *L. 12. §. 2. D. XXI. 1.*

Et scaevus, nisi propter dextrae imbecillitatem sinistra utitur. §. 3.

Nec, cui os olet, nisi vitio pulmonis vel iecinoris vel alius corporis partis id fit: neque strabo, neque is, cui corpus male olet. §. 4.

XI. Et claudus morbosus est, *L. 13. D. eod.*

XII. Et ea, quae semper mortuos parit. *L. 14. pr. D. eod.*

Praegnans et puerpera sana est, si nihil extrinsecus accidit, quod invaletudinem immitteret. Itidem et natura, non corporis vitio sterilis: et qui in lecto urinam facit ex somno, vel quod ex vino pigre surgat: si tamen ex vesicae vitio morbosus est, redhibetur. §. 1—4.

Praegnans et puerpera sana est: et ea quae natura, non corporis vitio sterilis est: et qui in lecto urinam facit ex somno, vel quod ex vino pigre surgat: si tamen ex vesicae vitio morbosus est, redhibetur.

Si uva alicuius praecisa sit, et vitium perseveret, redhibetur, non etiam, si sanatus fuerit. §. 5.

Qui digitis coniunctis natus est, sanus non est, si inde impediatur. §. 6.

Quae virum pati nequit, vel arcta est, sana non est. Significat eam, quae virginitate privari nequit. §. 7.

Mulier ita arcta, ut virum pati nequeat, sana non est.

Morbosus est et qui strumas inveteratas incurabiles habet. §. 8.

Qui strumas inveteratas incurabiles habet, morbosus est.

Venditor, qui vitium novit idque silentio praetermittit, exceptione emptoris submovetur. §. 9.

Morbi nomine, qui statim apparet, venditor non tenetur, veluti si coecus venditus fuit, aut qui periculosam evidenti loco cicatricem in capite vel in alia parte corporis habebat. Edictum enim de iis morbis vitiisque disserit, quae quis ignoravit, vel ignorare potuit. §. 10.

Morbi nomine, qui statim apparet, venditor non tenetur, veluti si caecus venditus fuit, aut qui periculosam evidenti loco cicatricem in capite vel in alio membro habebat. Nam edictum de iis morbis vitiisque loquitur, quae quis ignoravit, vel ignorare potuit.

XIII. Quae bis in mense purgatur, et quae non purgatur, sana non est, nisi per aetatem accidit. *L. 15. D. eod.*

XIV. Quod ita sanatum est, uti ab initio fuit, morbosum fuisse non videtur. *L. 16. D. eod.*

XV. Et quis fugitivus dicatur vel sit. Lege id admirabile et pulcrum. Ait enim: Fugitivus est, qui *L. 17. pr. D. eod.*

ε) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 398. κ) Ad verbum ἡ λοχός Syn. in marg. habet: ἡ νεοστὶ τινοκνῖα: quae recens peperit. ι) E Tipucito. μ) E Tipucito §. 5. 6. desumptae sunt. ν) E Tipucito. ο) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 398. ρ) E Tipucito. ς) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 398. ρ) E Tipucito. ρ) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 398. ρ) E Tipucito. Pro τοῦ πρῶτου lege τοῦ ἀγοραστοῦ. σ) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 398. sq. Adde περὶ ante ἐκείνων. τ) E Tipucito. υ) E Tipucito L. 15. 16. 17. pr. §. 1—9. haustae sunt.

τῷ φυγεῖν ἔξωθεν τοῦ δεσπότου κρύψας ἑαυτὸν, καὶ ὁ ἐπὶ τῷ ἀποφυγεῖν ἀπολείπων τὸν δεσπότην.

L. 17. §. 3. Καὶ ποῖος οὐ λέγεται φυγὰς· ὡς ὁ ληστήν, ἢ D. XXI. 1. πολεμίους, ἢ ἐμπροσημόν, ἢ πῶσιν φυγῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ διδασκάλου, ἢ τοῦ λαβόντος αὐτὸν εἰς χορῆσιν, καὶ πρὸς τὸν δεσπότην ἔλθῶν, ἢ πρὸς τὴν ἰδίαν μητέρα. εἰ δὲ μηδὲν τοιοῦτον πέπραχε, φυγὰς ἔστιν.

§. 4. 5. 6. Φυγὰς ἔστιν καὶ ὁ κρύπτων ἑαυτὸν οἴκοι, ἐφ' ᾧ φυγεῖν, εἰ λάβῃ καιρὸν, καὶ οὐκ ἠδυνήθη φυγεῖν· οὐ μὴν ὁ ἀποκρυβείς, ἕως οὗ ἀποθνησθῆ. οὐκ ἔστιν φυγὰς ὁ διὰ τὸ μὴ τυφθῆναι πρὸς φίλον ἀπελθῶν, καὶ ὁ πρὸς τὸ πρᾶξαι τι εἰς οἰκίαν ἐπιβουλήν ἀπὸ δεσπότην ἀπελθῶν, ἢ ῥήγας ἑαυτὸν εἰς ποταμόν, εἰ μὴ ἄρα πρότερον ἔσχεν γνώμην φυγεῖν.

§. 7. Καὶ περὶ τοῦ δούλου τοῦ δούλου, πότε ἀκολουθῶν τῷ δούλῳ λέγεται φυγὰς, ἢ μὴ, καὶ τοῦ ἀνδραποδισθέντος.

§. 8. Φυγὰς ἔστιν καὶ ὁ διὰ τὸ φυγεῖν ἐξελθῶν τοῦ ἐποικίου, καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ συλληφθῆ.

§. 9. Καὶ ὁ ἕνα βαθμὸν ἢ δύο ἐξελθῶν, καὶ μὴ δυνήθεις τὸν δεσπότην διαφυγεῖν.

§. 10. 1) Εἰδός^{v)} ἔστιν ἐλευθερίας ἢ φυγῆ· πρὸς τὸ παρὸν γὰρ ἐλευθεροῦται τῆς ἐξουσίας τοῦ δεσπότητος.

2) Ὁ^{w)} φυγὰς οἰκέτης δοκεῖ ὡσπερ ἐλευθερίαν ἐπιζητεῖν.

§. 11. Καὶ^{x)} ὁ ἐνεχυριασθεὶς δούλος, εἰ φύγῃ ἐκ τοῦ δανειστοῦ, φυγὰς ἔστιν.

§. 12. 1) Οὐκ^{y)} ἔστι φυγὰς ὁ καταφυγῶν εἰς τόπον ἄστυον, ἢ βασιλικὸς ἀνδριάντας, ἢ ἕνθα πρᾶσιν ἐξαιτοῦνται, εἰ μὴ ἄρα μετὰ τὸ φυγεῖν τοῦτο πέπραχεν.

2) Ἐξεσι^{z)} τοῖς δούλοις, προσφεύγειν ἀσύλοις τόποις, καὶ ἐξαιτεῖν πρᾶσιν.

§. 13. Φυγὰς^{a)} ἔστιν, ὃν ἀπελθῶν ὁ δεσπότης αὐτὸν ἀναλαβεῖν ἢ ἀποσπάσαι οὐ δύναται.

§. 14. 1) * Ῥεμβός^{b)} ἔστι μικρὸς φυγὰς, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ φυγὰς μέγας Ῥεμβός ἔστι. κυρίως δὲ Ῥεμβός ἔστιν, ὃς συνεχῶς ἀναιτίως πλανώμενος, καὶ τὸν καιρὸν εἰς ἀνόνητα δαπανῶν, βραδέως εἰς τὸν οἶκον ἀναστρέφει.

2) Καὶ^{c)} πῶς ὀρίζεται ὁ Ῥεμβός καὶ ὁ φυγὰς.

§. 15. Καὶ^{d)} περὶ οἰκέτου ἀπελευθέρου συνοικοῦντος τῷ πάτρωνι, πότε δοκεῖ ὁ δούλος ἐκτὸς τοῦ οἴκου τοῦ πάτρωνος μείνας φυγὰς εἶναι, καὶ πότε μὴ.

§. 16. Οὐκ ἔστιν φυγὰς ὁ ἀκούσας, ἐλευθέρου αὐτὸν γενέσθαι, ἐπὶ ξένης δηλαδὴ διάγων.

§. 17. Καὶ ὅτι οὐκ ὀφείλει προλέγειν ὁ πρᾶτης, ὡς οὐκ ἠμωρτεν ὁ πρᾶτης, ἀλλ' ὡς οὐκ ὑπόκειται ἐνοχῆ.

§. 19. Καὶ ὅτι ὀφείλει ὁ πρᾶτης προλέγειν, ἐὰν ὑπὸ νόμου κεκώλυται ὁ δούλος ἐλευθεροῦσθαι, ἢ ἐπὶ τῷ δεδῆσθαι πέπραται παρὰ τοῦ δεσπότητος ἢ τοῦ ἄρχοντος.

§. 20. Καὶ ὅτι τὸ μὴ προσὸν ὡς προσὸν ὁ πρᾶτης λέγων τῷ δούλῳ, παρὰ τὸν νόμον ποιεῖ.

L. 18. pr. D. eod. εἴ. 1) * Ἐάν^{e)} τι προσεῖναι τῷ δούλῳ χρήσιμον ὁ πρᾶτης διαβεβαιώσεται, τυχὸν ὅτι σπονδαίος, τρο-

fugae causa extra domini domum se occultat, et qui fugae causa dominum deserit.

Et quis non dicatur fugitivus: utputa is, qui latronem, vel hostes, vel incendium ruinamve fugit, aut is, qui a praeceptore, vel eo, qui eum commodatum accepit, ad dominum vel ad matrem suam venit. Quodsi nihil eiusmodi fecit, fugitivus est.

Fugitivus est et qui domi latet, ut fugiat, si occasionem nactus fuerit, tametsi fugere non potuerit: non etiam qui latuit, quoad iracundia domini effervesceret. Fugitivus non est, qui, ne verberibus afficeretur, ad amicum venit, et qui mortis sibi consciscendae causa a domino discessit, aut qui in flumen se proiecit, nisi antea voluntatem fugiendi habuit.

Et quando servus vicarius servum sequens fugitivus dicatur, vel non, et de eo, quem plagiarium abduxit.

Fugitivus est et qui fugae causa villa exiit, licet in fundo comprehensus sit.

Et qui unum alterumque gradum promovit, si dominum effugere non potuerit.

Fuga libertatis species est: in praesenti enim potestate domini liberatur.

Servus fugitivus de libertate quasi contendere videtur.

Etiam servus pignori datus, si a creditore fugerit, fugitivus est.

Fugitivus non est, qui in asylum confugit, vel ad status Principis, vel eo, ubi venditionem postulant, nisi postquam fugit, hoc fecerit.

Servis ad asyla confugere et venditionem postulare licet.

Fugitivus est, quem dominus recuperare vel abducere non potest.

Erro pusillus fugitivus est, et ex diverso fugitivus est magnus erro. Proprie vero erro est, qui frequenter sine causa vagatur, et tempora in res inutiles consumens, serius domum redit.

Et quomodo definitur erro et fugitivus.

Et de servo liberti cum patrono una in domo habitantis, quando servus, qui extra domum patroni mansit, fugitivus esse videatur, et quando non.

Fugitivus non est, qui se libertate donatum esse audivit, scilicet si peregre profectus sit.

Venditor pronuntiare non debet, servum venditum noxam non commisisse, sed noxali iudicio non esse subiectum.

Venditor praedicere debet, si servus ex lege manumitti non possit, vel si ut vincetus esset, a domino vel a magistratu distractus sit.

Venditor, qui servo adesse dicit, quod non adest, contra edictum facit.

XVI. Si quid adesse servo utile venditor affirmaverit, puta diligentem esse, curracem, vigilacem,

v) E Schol. o. ad Basil. l.X. 7. cap. 2. apud Fabr. T. VII. p. 226. Praeedit in scholio: ἐν τῷ εἴ. διγ. τοῦ α'. ττ. τοῦ κα'. ββ. ἢ τοι ττ. ε'. τοῦ ιθ'. ββ. φησίν, ὅτι κ. τ. λ. ut in textu. w) E Schol. i. ad Basil. l.X. 7. cap. 6. apud Fabr. T. VII. p. 227. x) E Tipucito. y) E Tipucito. z) E Coll. constif. eccl. Lib. II. in Voelli et Iustelli Bibl. iur. can. vet. T. II. p. 1304. a) E Tipucito. b) E Syn. p. 204. habet Fabr. T. II. p. 399. c) E Tipucito. d) E Tipucito §. 15. 16. 17. 19. 20. haustae sunt. e) E Syn. p. 204. sq. habet Fabr. T. II. p. 399.

χαλός, ἄγρηνος, ἐπίπνος, ἢ ποριστικός, οὐκ εἰς ἄκρον ἀπαιτοῦμεν αὐτὰ προσεῖναι, ἀλλὰ μέσως ἢτοι συγκεκριμένως. εἰ μέντοι τάναντία τῶν διαβεβαιωθέντων ἔχων εὐρεθῆ, κινεῖ ὁ ἀγοραστής τὴν ἀναστρέφουσαν τὸ πραθὲν, ἢ τὴν μειοῦσαν τὸ τίμημα ἀγωγὴν εἰσω συναπτοῦ ἐνιαυτοῦ.

2) Καί^f) ὅτι, ἐάν τι προσεῖναι τῷ δούλῳ χρήσιμον ὁ πρῶτος διαβεβαιώσεται, τυχὸν ὅτι σπουδαῖος ἢ ποριστικός, οὐκ εἰς ἄκρον ἀπαιτοῦμεν αὐτὰ προσεῖναι, ἀλλὰ μέσως.

1) * Ο^g) εἰπὼν, ἄριστον εἶναι μάγειρον, ἄριστον παρασχέιν ὀφείλει. ὁ δὲ μάγειρον ἀπλῶς εἰπὼν, καὶ μέσον δίδωσιν. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τεχνῶν τὸ αὐτό.

2) Εἰ^h) μὴ πολλάκις ἄριστον εἶπη μάγειρον· τότε γὰρ χρεωστῆ ἄριστον παρασχέιν. ὁ δὲ μάγειρον οὕτως ἀπλῶς εἰπὼν, καὶ μέσον δίδωσιν. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τεχνῶν τὸ αὐτό.

1) * Καίⁱ) ἐάν εἶπη, τὸν δοῦλον ἀπλῶς ἔχειν πεκούλιον, ἀρκεῖ καὶ τὸ ἐλάχιστον ἔχειν.

2) Καί^k) ἐάν ἀπλῶς εἶπω, τὸν δοῦλον ἔχειν πεκούλιον, ἀρκεῖ καὶ τὸ ἐλάχιστον ἔχειν.

οὐκ εἰς ἄκρον] Οἷον^l) ἐνδημερεῖν τοῖς πόνοις.

τὴν μειοῦσαν τὸ τίμημα ἀγωγὴν] Τὴν κουνάντι μινόρις, ἣτις λέγεται αἰσιματωρία.

ιζ'. Καί^m) ὅτι τὰ εἰς ἔπαινον τῶν δούλων λεγόμενα τὸν πρῶτον οὐκ ἔνοχον ποιεῖ. εἰ μέντοι μὴ εἶπεν, αὐτὸν εἶναι κοπιιστὴν ἢ κλέπτην, ἢ μηδέποτε πρὸς ἀνδριάντα πεφειγμένον, χρεωστῆ τοιοῦτον αὐτὸν δοῦναι.

Καὶ κατὰ τί διαφέρει τὸ λεχθὲν τοῦ ἐπαγγελθέντος, καὶ ποῖα δοκοῦσι λέγεσθαι.

Καὶ ὅτι ὁ ἐπαγγελόμενος τεχνίτην, οὐκ ἄκρον, ἀλλὰ μέσον χρεωστῆ καὶ τὸν παρὰ τῷ πλήθει τεχνίτην λεγόμενον.

Καὶ ὅτι τισὶ σὺν τῷ ἀγοραστῇ ἀμοῶζει ἢ παροῦσα ἀγωγή, καὶ τίς λέγεται ἀγοραστής. ἐπὶ δὲ τῆς ἀνταλλαγῆς ἕκαστος ἀγοραστής καὶ πρῶτος ἐστίν.

1) Ηⁿ) ῥεδιβιτορία, τουτέστιν, ἢ τὸ πραθὲν προῶγμα ἀναστρέφουσα ἀγωγή, εἰσω ἕξ μηνῶν κινεῖται οὐτίλων ἢτοι συναπιῶν. τρέχει δὲ οὕτως ὁ χρόνος, ἀφ' οὗ ἢ πρῶτος γέγονεν, ἢ ἕξ οὗ ὑπέσχετο ἢ ἐπηρωτήθη ὁ πρῶτος περὶ τῶν αἰτιῶν τοῦ διαπραθέντος, εἴγε καὶ ἢ ἐμφασίς περὶ αἰτιῶν.

2) Ο^o) ὅταν μὴ ῥητῶς ὑπόσχηται ὁ πρῶτος περὶ τῶν κρυπτῶν αἰτιῶν τοῦ πιπρασκομένου, ἢ κουνάντι μινόρις, τουτέστιν, ἢ τὸ τίμημα μειοῦσα ἀγωγή, ἐν τὸς 5. μηνῶν κινεῖται, καὶ οὐκ ἐκτείνεται εἰς ἐνιαυτόν.

3) Καί^p) ἢ μὲν ἀναστρέφουσα εἰς ἕξ μῆνας ἀριθμουμένους^q) ἀπὸ τῆς πρῶσιως κινεῖται· ἢ δὲ μειοῦσα τὸ τίμημα εἰσω ἐνιαυτοῦ συναπτοῦ, τουτέστιν, ἀφ' οὗ ἐπηγγέλθη^r).

4) Καί^s) ὅτι ἢ ἀναστρέφουσα τὸ πραθὲν εἰσω ἕξ μηνῶν κινεῖται, ἢ δὲ μειοῦσα τὸ τίμημα εἰσω συναπτοῦ ἐνιαυτοῦ.

laboriosum, vel in acquirendo solertem, non exigimus, ut haec ad summum gradum¹⁾ in eo sint, sed mediocriter sive cum temperamento. Si tamen plane contraria iis, quae affirmata sunt, habere inveniatur, emtor redhibitoria, vel quanto minoris actione²⁾ intra annum agit.

Si quid utile adesse servo venditor affirmaverit, puta diligentem esse, vel in acquirendo solertem, non exigimus, ut haec ad summum gradum in eo sint, sed mediocriter.

Qui optimum cocum dixerit, optimum praestare L. 18. §. 1. debet. Qui vero simpliciter cocum esse dixerit, mediocrem praestat. Idem et in ceteris artificiiis.

Nisi optimum cocum dixerit: tunc enim optimum praestare debet. Qui vero simpliciter cocum esse dixerit, mediocrem praestat. Idem et in ceteris artificiiis.

Et si simpliciter dixerit, servum habere peculium, sufficit, si vel minimum habeat.

Et si simpliciter dixero, servum habere peculium, sufficit, si vel minimum habeat.

1) ad summum gradum] Puta ut per dies noctesque laborem continuat.

2) quanto minoris actione] Quanto minoris, quae dicitur aestimatoria.

XVII. Quae ad laudem servorum dicuntur, venditorem non obligant. Si tamen dixerit, eum non esse §. 1. D. eod. aleatorem, vel furem, vel ad statum nunquam confugisse, talem eum praestare debet.

Et quomodo dictum a promisso differat, et quae nam dici videantur. §. 2. 3.

Qui artificem promisit, non perfectum, sed mediocrem praestat et talem, qui vulgo artifex dicitur. §. 4.

Haec actio quibusdam praeter emtorem competit. Et quis emtor dicatur. In permutatione autem uterque emtor et venditor est. §. 5.

Redhibitoria intra sex menses utiles agitur. Currit autem hoc tempus, ex quo venditio facta est, vel ex quo venditor de vitiiis rei venditae aliquid dixit vel promisit, siquidem erat manifestum aliquid de vitiiis indicium. §. 6.

Cum venditor non diserte de occultis rei venditae vitiiis caverit, quanto minoris actio, id est, quae pretium minuit, intra sex menses movetur, nec in annum extenditur.

Redhibitoria quidem intra sex menses a die venditionis numerandos agitur: quanto minoris autem intra annum utilem, id est, ex quo promissum quid est.

Redhibitoria intra sex menses agitur, quanto minoris autem intra annum utilem.

f) E Tipucito. g) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 399. h) E Tipucito. i) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 399. k) E Tipucito. l) Haec scholia sunt in marg. Syn. p. 205. m) E Tipucito L. 19. pr. §. 1—5. hausta est. n) Ex Eustathio περὶ χρονικῶν διαστημάτων: de sex mensibus §. 2. in Leuncl. Iur. Gr. Rom. T. II. p. 221. sq. ubi dicitur esse Basil. lib. XIX. tit. 10. cap. 15. Est cap. XIX. §. 1. edit. Zachariaei, in qua textus paululum diversus exhibetur. o) Ex Eustathio. l. 1. §. 3. apud Leuncl. p. 222. ubi dicitur esse huius Basil. libri et tituli cap. 20. Est in edit. Zachariaei cap. XIX. §. 2. p) E Schol. e. ad Basil. XIV. 1. cap. 26. apud Fabr. T. II. p. 185. edit. nostrae T. II. p. 169. q) Fabr. ἀριθμουμένων. r) Schol. addit: ὡς κερ. εὐ. θμ. τελευταίῳ τοῦ αὐτοῦ καὶ τίτλου, καὶ βιβλίου. s) E Tipucito. Basil. T. II.

L. 20. ιθ'. Καὶ¹⁾ πότε δύναται μὴ παρεθῆς κινεῖν, καὶ
D. XXI. 1. πότε παραχρήμα.

L. 21. §. 1. ιθ'. Καὶ ὅτι ἀναστρέφων ὁ ἀγοραστής ἀσφαλίζε-
D. eod. ται περὶ δόλου.

§. 2. Καὶ ἀλλήλους ἀσφαλίζονται περὶ μελλουσῶν ζη-
μιῶν.

§. 3. Καὶ περὶ τοῦ πωλήσαντος ἐν εἰδήσει τὸν φρυγάδα
ἐν φυγῇ ὄντα δοῦλον, πῶς ἀσφαλίζεται ζητεῖν αὐτόν,
καὶ εὐρισκόμενον ἀποδίδοναι.

L. 23. pr. κ'. 1) * Ἐπιγινώσκει^{u)} τῷ πρώτῃ ὁ ἀγοραστής
D. eod. ἀναστρέφων, καὶ εἴ τι χεῖρονα τὸν δοῦλον ἐποίησε
κατὰ ψυχὴν ἢ σῶμα, τυχὸν αἰσχρορρογηθέντα, ἢ φυ-
γάδα γενόμενον τῇ ἐπαχθείᾳ τοῦ ἀγοραστοῦ. εἰ δὲ τὸν
δοῦλον ἀποδῶ ἔξωθεν δικῆς ἤτοι δικαστηρίου, οὐ δί-
δωσι δὲ τὰ λοιπὰ τὰ προειρημένα, χάρα τῇ ἀπαιτούσῃ
τὴν τιμὴν ἀγωγῆς.

2) Καὶ^{v)} ποῦ ὁ ἀγοραστής ἀναστρέφων ἐπιγι-
νώσκει τῷ πρώτῃ, τυχὸν εἰ χεῖρονα τὸν δοῦλον ἐποίη-
σεν κατὰ ψυχὴν ἢ σῶμα, τυχὸν αἰσχρορρογηθέντα, ἢ
φυγάδα γενόμενον τῇ ἐπαχθείᾳ τοῦ ἀγοραστοῦ.

§. 1. Καὶ ὅτι ἑκατέρω αἱ προσθῆκαι ἀποδίδονται.

§. 3. Ὑπεξαίρειται τῶν ψυχικῶν, καὶ ἔχει τὴν ἀντι-
στρέφουσαν ὁ ἀγοραστής ἐπὶ τῷ προθέντι δούλῳ, ὃς
εἰς ἐπιβουλήν ἑαυτοῦ ἐπραξέ τι, ἢ εἰς τὸ ἀποθανεῖν,
τυχὸν βρόχον ἀνάσας, ἢ φάρμακον πιάν, ἢ κατα-
κρημνίσας, ἢ τι ποιήσας, δι' οὗ ἐλπίζει ἀποθανεῖν.

§. 4. Καὶ ὅτι υἱοῦ ἢ θυγατρὸς ὑπέξουσιων, ἢ δούλου,
ἢ δούλης πωλησάντων, ἢ ἀναστρέφουσα κατὰ τοῦ πα-
τρὸς ἢ τοῦ δεσπότητος κινεῖται ἕως τοῦ πεκουλίου.

§. 6. Κἂν καλῇ πίστει δουλεύοντες τινες εἰσὶν ἐλεύθε-
ροι ἡμῖν, ἢ ἀλλότριοι δούλοι.

§. 8. 1) Ὅτι^{w)} τυχὸν ἀγοράσας τις δοῦλον, καὶ ἐνα-
χθεῖς παρὰ τινος ἔνεκεν τοῦ αὐτοῦ δούλου περὶ κλο-
πῆς, ἢ ἐτέρου ἁμαρτήματος τοῦ δούλου, ἔξεστιν αὐτῷ,
ἐκδοῦναι τὸν δοῦλον εἰς νόξαν, καὶ κινεῖ κατὰ τοῦ
πρώτου. ἐὰν δὲ μὴ ἐκδώσῃ εἰς νόξαν τὸν δοῦλον, ἀλλὰ
τὸ διαφέρον δώσῃ τῆς ἐνοχῆς τοῦ δούλου, εἴτα κινεῖ
κατὰ τοῦ πρώτου, καὶ οὐ πλέον λαμβάνει τῆς τιμῆς
δούλου.

2) Καὶ^{x)} ὅτι ὁ δοῦλος ἐκ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐὰν
κλέψῃ ἢ ἔξ ἐτέρου, καὶ παράσχη ὁ ἀγοραστής τι διὰ
τοῦτο, οὐκ ἄλλως ἀποδοῦναι τὸν δοῦλον τῆς ἀντι-
στρεφούσης κινουμένης κελεύεται, εἰ μὴ τὸ ἀζήμιον
ὑποστῇ παρὰ τοῦ πρώτου. εἰ δὲ μὴ θελήσῃ ὁ πρώτης
αὐτὸν ἀναλαβεῖν, οὐκ ἀναγκάζεται τι παρασχεῖν, οὔτε
περαιτέρω τῆς τιμῆς αὐτοῦ ζημιωθῆναι.

§. 9. Ἀποδίδωσιν ὁ ἀγοραστής, καὶ εἴ τι ἔσχηεν ἢ κατὰ
ῥαθυμίαν οὐκ ἔσχηεν, εἴτε ἔξ αὐτοῦ τοῦ δούλου, εἴτε
τοῦ μισθωσαμένου, ἢ τοῦ πρώτου ὡς βραδέως παρα-
δόντος, ἢ ἐτέρου νομέως· καὶ ὅσα ἐκτήθη αὐτῷ ἀπὸ
κληρονομίας ἢ ληγάτων.

L. 24. κα'. Καὶ^{y)} γενικῶς εἴ τι ἂν διὰ τοῦ δούλου ἐκτή-
D. eod. σατο, μὴ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, ὁ ἀντιστρέφων
ἀποδίδωσιν.

L. 25. pr. κβ'. Καὶ εἴ τι δι' αὐτοῦ καὶ τῆς φιλίας, καὶ
§. 1. D. eod. τοῦ προκουράτωρος αὐτοῦ γέγονε χεῖρων μετὰ τὴν πρῶ-
σιν καὶ τὴν παράδοσιν, οὐ μὴν πρὸ τούτου.

XVIII. Et quando non statim, et quando statim
agere possit.

XIX. Emtor, qui rem redhibet, de dolo cavet.

Uterque invicem de damnis futuris cavet.

Et quomodo is, qui sciens servum fugitivum,
qui in fuga est, vendidit, caveat, se eum quaesitu-
rum et, si nactus cum fuerit, redditurum.

XX. Emtor, cum redhibet venditori, praestat, si
mancipium sive corpore, sive animo deterius fecerit,
puta si stupratum sit, aut saevitia emtoris fugitivum
factum sit. Quodsi servum reddiderit sine iudicio,
reliqua autem, quae praedicta sunt, non reddat, lo-
cus est actioni ex vendito.

Et quanam emtor, cum redhibet, praeste ven-
ditori, puta si mancipium sive animo, sive corpore
deterius fecerit, puta si stupratum sit, aut saevitia
emtoris fugitivum factum sit.

Et utrique accessiones redduntur.

Inter animi vitia excipitur, et redhibitoriam em-
tor habet, si servus venditus mortis sibi consciscen-
dae causa aliquid fecit, puta si laqueum torsit, vel
venenum bibit, vel praecipitem se ex alto misit, vel
quid fecit, quo speravit fore, ut moriatur.

Si filius vel filiafamilias, servus vel ancilla ven-
diderint, redhibitoria adversus patrem vel dominum
agitur peculio tenuis.

Etsi liberi homines sint vel servi alieni, qui
bona fide nobis serviunt.

Si quis forte servum emerit, et ab aliquo eius-
dem servi nomine de furto vel alio delicto eius con-
ventus fuerit, potestatem habet servi noxae dandi,
et venditorem convenit. Sed si servum noxae non de-
derit, sed aestimationem rerum, quarum nomine ser-
vus obligatus est, praestiterit, postea convenit ven-
ditorem, nec amplius quam pretium servi consequitur.

Si servus emtori vel alii aliquid subripuerit, ideo-
que emtor aliquid praestiterit, non aliter, cum red-
hibitoria actum sit, servum restituere iubetur, nisi
indemnis praestitus fuerit a venditore. Quodsi ven-
ditor eum recipere nolit, non cogitur quidquam prae-
stare, nec ultra pretium eius damno afficitur.

Praestat emtor et quod ad eum pervenit, vel
culpa eius non pervenit, sive ab ipso servo, sive a
conductore eius, sive a venditore, quod tardius tra-
diderit, sive ab alio possessore: et quae per heredi-
tatem vel legatum acquisivit.

XXI. Et generaliter quicquid per servum extra
rem suam emtor acquisivit, cum redhibet, restituit.

XXII. Item praestat, si per eum et familiam, et
procuratorem eius servus post venditionem et tradi-
tionem deterior factus sit, non etiam si antea.

t) E Tipucito L. 20. et 21. D. h. t. haustae sunt. u) E Schol. b. ad hunc titulum apud Fabr. T. II. p. 405. quod scholium in Synops. edita non extat. Praecedat in scholio hoc: ὡσαύτως διγ. κβ'. τιτ. α'. τοῦ βιβ. κβ'. φησίν. Edidit hoc scholium e Codd. mss. Labbaeus Obs. in Syn. p. 53. v) E Tipucito, qui et §. 1 — 6. solus exhibet. w) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 46. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 659. Adde in fine τοῦ ante δούλου. x) E Tipucito, qui et §. 9. solus habet. y) E Tipucito L. 24 — 27. D. h. t. haustae sunt.

Καὶ τίνες λέγονται τῆς φαιμιλίας, καὶ τίνες προκουράτωρες, ἀνάγνωθι.

Καὶ τὴν βλάβην τίς τῆς φαιμιλίας καὶ τοῦ φροντιστοῦ ἐπιγινώσκει.

Καὶ πότε, κἂν μὴ δόλω, ἀλλὰ ἑαθυμία τοῦ ἀγοραστοῦ περὶ τὸ σῶμα ἢ τὴν ψυχὴν γένηται ὁ δοῦλος χείρων, καταδικάζεται.

Πάντα τὰ τῷ νόμῳ εἰρημένα τότε ὁ ἀγοραστὴς ἐπιγινώσκει, ὅτε γένοισι πρὸ τῆς προκατάρξεως· τὰ γὰρ συμβαίνοντα μετὰ προκατάρξιν τοῦ ὀφικίου τοῦ δικαστοῦ ἴσθηται· τὰ δὲ πρὸ τούτου πρὸς αὐτὸν οὐκ ἀνήκει, εἰ μὴ ἴσθηται αὐτῷ προσζευχθῶσι.

Πρότερον δὲ ὁ ἀγοραστὴς ἀποδίδωσι πάντα τὰ εἰρημένα τῷ πράτῃ, καὶ τότε λαμβάνει τὸ τίμημα.

κγ'. Μᾶλλον δὲ ἀσφαλίζεται, ὡς εἶσω προθεσμίας λαμβάνων τὴν τιμὴν, ἀποκαθίστησι τὸν δοῦλον.

κδ'. Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀνάγνωθι, τίνα δύναται λαμβάνειν ἢ μὴ, δαπανήσας.

κε'. 1) * Ὁ^z) πρῶτης, εἰ μὴ ἠσφαλίσατο περὶ τῶν κεφαλαίων τῆς αἰδελικίας, ἐνάγεται τῇ ἀναστρεφομένῃ τὸ πρᾶθὲν ἀγωγῇ εἶσω δύο μηνῶν, ἢ τῇ μειούσῃ τὸ τίμημα εἶσω ἕξ μηνῶν.

2) Ἡ^a) μειούσα τὸ τίμημα ἀγωγῇ, ὅταν ἴσθηται ὁ πρᾶτης ἀντιφωνήσῃ τὰς αἰτίας τοῦ πρᾶθέντος, ἐνιαυσιαία συναπτή ἐστίν.

3) Ὁ^b) μὴ ἴσθηται περὶ τῶν κεφαλαίων τῆς αἰδελικίας, τουτέστι τοῦ ἀγορανομοῦ ἐδίκτου ἴσθηται παραγγελίματος, ὁ πρᾶτης ὑπόσχηται, ἢ ἀναστρέφουσα τὸ πρᾶθὲν ἀγωγῇ εἶσω δύο μηνῶν κινεῖται.

4) Καὶ^c) ἔτι, εἰ μὴ ἠσφαλίσατο ὁ πρᾶτης περὶ τῶν αἰτίων, ἐνέχεται τῇ ἀντιστροφούσῃ τὸ πρᾶγμα εἶσω μηνῶν δύο, καὶ τῇ μειούσῃ τὸ τίμημα εἶσω ἕξ μηνῶν.

κε'. Καὶ^d) περὶ τοῦ, ἐὰν ἔτυχεν ὁ ἀγοραστὴς διὰ τὸν δοῦλον ἐναγαγῶν ἢ ἐναχθεῖς, τί γίνεται.

Καὶ τί καταλογίζεται αὐτῷ δαπανήσαντι, καὶ τί οὐ καταλογίζεται πρὸ τῆς προκατάρξεως, ἢ μετὰ προκατάρξιν. καὶ ὅτι τὰ πρὸς τροφὴν τοῦ δούλου οὐκ ἀπαιτεῖ, ἐπειδὴ οὐδ' αὐτὸς τὰς ὑπηρεσίας ἀπαιτεῖται.

κε'. Καὶ εἰ μὴ θέλει τὸν δοῦλον ἀναλαβεῖν, οὐδὲ τὰς ζημίας τὰς δι' αὐτοῦ γενομένας ἀποδίδωσι τῷ ἀγοραστῇ, ἀλλὰ μόνως τὰς τιμὰς καὶ τὰ ταῖς τιμαῖς παρακολουθοῦντα, ἴσθηται τοὺς τόκους καὶ τὴν προσθήκην.

Καὶ περὶ τοῦ ἐπαγγελιαμένου πρᾶτου, μὴ εἶναι τὸν δοῦλον κλέπτην, καὶ κλέψαντος, πῶς ἐνέχεται· κλέπτης γὰρ ἐστίν ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος, καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ δεσπότου κλέψας.

Ἀποκαθίστανται καὶ τὰ τεχθέντα μετὰ τὴν πρᾶσιν ἐκ τῆς ἀναστρεφομένης δούλης.

Καὶ ἐὰν τῆς δεσποτείας πρᾶσεως ἢ χρῆσις τῶν καρπῶν ἀπολλομένη αὐτῇ προσετέθη, καὶ αὐτὴ ἀποκαθίσταται.

Καὶ τὸ μὴ ὂν ἐκ τοῦ πράγματος τοῦ ἀγοραστοῦ πεκούλιον.

Καὶ περὶ κληρονόμων τοῦ ἀγοραστοῦ, τῶν μὲν

Lege, qui familiae nomine contineantur, et qui- L. 25. §. 2. 3.
nam procuratores sint. D. XXI. 1.

Item quis damnum a familia et procuratore da- §. 4.
tum praestet.

Et quando emtor condemnatur, etsi non dolo, §. 5. 6.
sed culpa eius servus sive corpore, sive animo dete-
rior factus sit.

Omnia, quae Edicto dicuntur, tunc emtor prae- §. 8.
stat, cum ante litem contestatam facta sunt: nam
quae post litem contestatam accidunt, ab officio iu-
dicialis pendent: quae vero antea, ad eum non perti-
nent, nisi ei nominatim fuerint iniuncta.

Prius autem emtor omnia, quae praedicta sunt, §. 10.
venditori reddit, et deinde pretium consequitur.

XXIII. Potius autem cavet, si intra certum tem- L. 26.
pus pretium acceperit, se servum restitutum. D. eod.

XXIV. Et, ut breviter dicam, lege, quasnam im- L. 27.
pensas consequi possit, vel contra. D. eod.

XXV. Si venditor de capitibus edicti aedilitii non L. 28.
caverit, redhibitoria actione intra duos menses, vel
quanto minoris intra sex menses convenitur. D. eod.

Actio quanto minoris, cum diserte venditor de
vitiis rei venditae caverit, annalis est continua.

Cum venditor non diserte de capitibus edicti ae-
dilitii caverit, redhibitoria intra duos menses agitur.

Si venditor de vitiis non cavit, redhibitoria tene-
tur intra duos menses, et quanto minoris intra sex
menses.

XXVI. Item quid fiat, si emtor servi nomine L. 30. pr.
egerit vel conventus fuerit. D. eod.

Et quid ei imputetur, si impensas fecerit, et quid §. 1.
non imputetur ante vel post litem contestatam. Ci-
baria servo praestita non repetit, quia nec operae
servi ab eo petuntur.

XXVII. Quodsi servum venditor recipere nolit, L. 31. pr.
nec damnum per eum factum emtori praestat, sed
solum pretium eaque, quae pretium sequuntur, id est,
usuras et accessionem. D. eod.

Et quomodo teneatur venditor, qui pronuntiavit, §. 1.
servum furem non esse, si servus furtum fecerit: fur
enim hoc casu est, et qui domino res subtrahit.

Restituuntur et quae ex ancilla redhibita post §. 2.
venditionem nata erunt.

Et si, cum nuda proprietas vendita fuerit, usus- §. 3.
fructus amissus ei acceverit, hic quoque restituitur.

Restituitur et peculium, quod non ex re emtoris §. 4.
quaesitum est.

Item de heredibus emtoris, quorum hi in red- §. 5.

*) E Syn. p. 205, habet Fabr. T. II, p. 399. sq. a) Ex Eustathio de div. temp. intervallis: de uno anno §. 6. in
Leuncl. iur. Gr. Rom. T. II, p. 225, ubi dicitur esse huius Basil. libri et tituli cap. 14. them. 6. cf. edit. Zachariaei p. 175.
not. 71. b) Ex Eustathio de LX diebus §. 3. apud Leuncl. l. 1. p. 216. edit. Zachariaei cap. XIV. §. 3. c) E Tipucito.
d) L. 30. 31. pr. §. 1—20, habet solus Tipucitus.

συναινούντων, τῶν δὲ μὴ ἐπὶ τῇ ἀναστροφῇ, καὶ πῶς ἐφείλουσι συνανεῖν, καὶ πῶς ἐνάγειν, καὶ ἐπὶ ποίοις ἐνάγοιθαι.

L. 31. §. 7. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν κοινὸς δοῦλος ἀγοράσῃ δοῦ-
D. XXI. 1. λον, πῶς οὐ δύναται ὁ εἷς τῶν δεσποτῶν κατὰ τὸ ἴδιον
μέρος ἀναστρέφειν, ὡς περὶ οὗτοι πολλοὶ τοῦ ἀγοραστοῦ
κληρονομοῦσι, καὶ οὐ συναινῶσιν εἰς τὸ ἀντιστρέφαι.

§. 8. Οὔτε ὁ εἷς τῶν δεσποτῶν δύναται κινεῖν τὴν περὶ
πράσεως ἀγωγὴν, ἐπὶ τῷ πρὸς ἀναλογία τῶν μέρους
αὐτοῦ δίδοναι τὸ τίμημα, καὶ λαβεῖν τὸν δοῦλον. τὸ
αὐτὸ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἀγοραστῶν.

§. 9. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ εἷς τῶν κληρονόμων, ἢ ἡ
φамилия, ἢ φροντιστὴς αὐτοῦ κατὰ δόλον ἢ ῥαθυμίαν
βλάβῃ τὸ πραθέν, εἰς ὀλόκληρον ἐνέχεται.

§. 10. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πολλοὶ τοῦ πρώτου κληρονο-
μήσωσι, καὶ ἀναστρέφεται τὸ πρᾶγμα, πῶς εὐθύνεται
ἕκαστος πρὸς ὁ κληρονόμησεν. καὶ εἰ πολλοὶ ἀγορά-
σωσι ἢ πωλήσωσι, τί γίνεται, ἀνῶνθι διαστίξεις.

§. 11. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πρὸ τῆς προκατάρξεως ἀπο-
θάψῃ ὁ δοῦλος ἕξ οἰασθήποτε αἰτίας, τοῦ ἀγοραστοῦ
ἢ ῥαθυμίας, ἢ τῆς φамιλίας αὐτοῦ, πῶς ἀντὶ ζωντός
ἔστιν, καὶ τίνα δίδονται.

§. 13. Καὶ εἰ μετὰ προκατάρξιν ἀπέθανεν.

§. 14. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ προκοροῦτος δεῖ νοεῖν,
εἰ γένηται, καὶ ἐπιτρόπου, καὶ κουράτωρος καὶ τῶν
λοιπῶν τῶν ἕξ ὀφθαλμίου παρεμβαλλόντων. ἐπιγινώσκει
δὲ καὶ τὴν ῥαθυμίαν τῶν ἐπιτραπέζων διοικεῖν τὰ
αὐτοῦ.

§. 16. Καὶ ὅτι ὁ κινήσας διὰ φυγὴν τὴν μειοῦσαν τὸ
τίμημα, δύναται αὐτὴν καὶ διὰ νόσον κινεῖν, ὡς τε
μέντοι μὴ δεύτερον λαβεῖν τὴν ἀποτίμησιν.

§. 17. Καὶ περὶ τοῦ, εἰ ἀναστροφῇ ὁ δοῦλος, πῶς λαμβάνει
ὁ ἀγοραστὴς τὸ τίμημα, καὶ τί δίδωσι καὶ αὐτός.

§. 18. Καὶ εἰ μὴ ἀπεδόθη ὁ δοῦλος, ἀλλὰ μόνον συνε-
φωνήθη ἀποδοθῆναι, πῶς ἀργεῖ ἢ ἀρμόζουσα ἀγωγή.

§. 20. Καὶ περὶ τοῦ, εἰ μὴ ἠσφαλίσατο ὁ πρᾶτης, τὸ
διπλάσιον ἀπαιτεῖται διὰ τὴν συνήθειαν. τὸ αὐτὸ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων καλῆ πιστεῖ ἀγωγῶν· ἀναγκάζεται γὰρ
τις ποιεῖν, μᾶλλον δὲ ὁ συναλλάττων, ὅπερ τὸ ἔθος
καὶ ἡ συνήθεια βούλεται, κἂν ἰδικὸν περὶ τούτων μὴ
προηγῆσατο σύμφωνον.

τὸ διπλάσιον] (O^o) Ἐναντιοφανῆς φησιν, ὅτι οὐ περὶ
πάντων, ἀλλὰ περὶ τῶν τιμῶν συναλλαγμάτων. ζῆτει τοῦ ἰ. τι.
κεφ. 5. οὐ ἢ ἀρχὴ ἢ περὶ τῆς ἐκνήσεως. μάλιστα δὲ,
ὅτι ἀληθῆ, ὁ Ἐναντιοφανῆς, ζῆτει τοῦ ἰ. τι. τὸ λζ. κεφ.
οὐ ἢ ἀρχὴ οὔτε περὶ παντός πράγματος.

§. 22. 23. 1) Καὶ (f) περὶ ἀγοραστοῦ εἶσω προθεσμίας συμ-
φωνήσαντος ἢ καὶ διηρηκῶς ἀποδοῦναι τὸ ἀγορασθέν
ἀπαρέσκον αὐτῷ, καὶ περὶ τοῦ συμφωνήσαντος χρόνον,
πῶς ἔχει 5. ἡμέρας· καὶ περὶ πρώτου ὑπερθεμένου τὸ
πρᾶγμα λαβεῖν, ἢ μὴ παρόντος.

2) Ἐάνθ) πωλήσῃ τις οἰκέτην, ἐφ' ᾧ εἰ ἀπαρε-
σθῆ ὁ ἀγοραστὴς, ἀποστρέφεται αὐτόν, εἰ μὴ ἐκφω-
νηθῆ χρόνος, εἶσω 5. ἡμερῶν δύναται τοῦτο ποιεῖν·
εἰ δὲ διηρηκῶς δόξῃ, διηρηκῶς. εἰ δὲ ὑπέροθειν ὁ πρᾶ-
της ἐποίησεν, ἢ οὐ παρῆν ὁ ἀναλαβεῖν ὀφείλων, ἢ
εὐλογόν τι ἕτερον παρεπέσει, καὶ μετὰ τὰς 5. ἡμέρας.

e) Hoc scholium est e Tipucito. Adde post ἀληθῆ vocem
in Leuncl. Iur. Gr. Rom. T. II. p. 216. Dicitur ibi esse th.
Legē ἀναστρέφεται pro ἀποστρέφεται.

hibitionem consentiunt, illi non: et quomodo debeant
consentire, et agere, et de quibus conveniri.

Item si servus communis servum emerit, quo-
modo unus ex dominis pro parte [sua redhibere non
possit, sicuti cum plures emtori heredes extiterunt,
nec ad redhibendum consentiunt.

Neque unus ex dominis ex vendito agere potest,
ut pro parte sua pretium praestet et servum accipiat.
Idem et in pluribus emtoribus.

Si unus ex heredibus, vel familia, vel procura-
tor eius dolo vel culpa rem venditam laeserint, in
solidum tenetur,

Item si plures venditori heredes extiterint, et res
redhibeatur, quomodo quisque pro parte hereditaria
teneatur. Et quid fiat, si plures emerint vel vendi-
derint, lege distinctiones.

Item si ante litem contestatam servus ex qua-
cunque causa, vel culpa emtoris, vel familiae eius
decesserit, quomodo pro vivo habeatur, et quaenam
praestentur.

Item de eo, si post litem contestatam decessit

Idem et in procuratore intelligendum est, si fa-
ctum sit, et in tutore, et curatore, et in reliquis, qui
ex officio pro aliis interveniunt. Praestat autem et
culpam eorum, quibus administrationem rerum suarum
permisit.

Qui propter fugam quanto minoris egit, denuo
eadem actione propter morbum experiri potest, ita
tamen, ne bis aestimationem consequatur.

Et quomodo emtor pretium recipiat, si servus
redhibeatur, et quid ipse praestet.

Et quomodo cesset in factum actio, si servus
non redhibitus sit, sed tantum de eo redhibendo con-
venerit.

Si venditor non caverit, duplum¹⁾ ab eo ex
consuetudine exigitur. Idem est et in reliquis bonae
fidei iudiciis: nam facere quis cogitur, maxime qui
contrahit, quod mos et consuetudo vult, licet pactum
speciale de his non praecesserit.

1) duplum] Enantiophanes ait, non in omnibus,
sed in contractibus tantum de rebus pretiosioribus id
obtinere. Quare tit. II. cap. 6. cuius initium: Cautio de
evictione. Vera esse, quae Enantiophanes dicit, quare
potissimum tit. II. cap. 37. cuius initium: Non de omni re.

Et de emtore, qui pactus est, ut sibi intra cer-
tum tempus vel etiam perpetuo liceat rem emtam
reddere, si displiceat: et quomodo is, qui de tempore
pactus est, sexaginta dies habeat: et de venditore,
qui rem accipere differt, aut non adest.

Si quis ita servum vendiderit, ut siquidem dis-
plicuerit emtori, redhibeatur, si tempus expressum
non fuerit, intra sexaginta dies id facere potest: si
vero visum fuerit, ut perpetuo redhibeatur, perpetuo.
Quodsi moram venditor fecit, aut non aderat, qui
recipere debebat, aut alia quaedam iusta causa inter-
cessit, etiam post sexaginta dies redhibetur.

φροίν. f) E Tipucito. g) Ex Eustathio de LX diebus §. 5.
15. cap. 23. hui. tit. et libri Basil. cf. edit. Zachariaei p. 147.

3) Εἰ^{h)} πωλήσω σοι οἰκέτην, ἐφ' ᾧ εἰ ἀπαρεσθῆς, ἀποστρέψεις μοι αὐτόν, εἰ μὴ ἐκφωνήσω χρόνον, εἴσω ἐξήκοντα ἡμερῶν δύνασαι τοῦτο ποιεῖν, εἰ μὴ τι ἐμπόδιον εὐλόγον παρεπέσει. τότε γὰρ καὶ μετὰ τὰς ἐξήκοντα ἡμέρας κινεῖς.

Καὶⁱ⁾ ἀποθανόντος τοῦ οἰκέτου ἢ τῆς δούλης τεκούσης.

Καὶ ὅτι ἡ προσθήκη μέρος ἐστὶν τῆς πράσεως.

κῆ'. Καὶ^{k)} ὀφείλει ὁ πρῶτος καὶ περὶ ταύτης ἐπερωτᾶσθαι, καὶ αὐτὸς προλέγειν, ὡς περ ἐπὶ ἀγροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀνδραπόδων. καθὼς γὰρ τὸ πρῶτον, οὕτως καὶ ἡ προσθήκη ἀκέραιος ὀφείλει δίδοσθαι.

κθ'. Ὅπερ οὐ φυλάττεται ἐπὶ τοῦ πεκουλίου τοῦ προθέντος δούλου· οὐδὲ γὰρ χρεωστὲὶ τὰ ἐν πεκουλίῳ ἀνδραπόδα ὑγιᾶ παρασχεῖν. καὶ περὶ ἀγροῦ προθέντος μετὰ προσθήκης πύθων, ἢ ἐξοπλισμοῦ αὐτοῦ, καὶ κληρονομίας προδείσης ὁμοίως.

Καὶ πῶς, εἰ καὶ μὴ ἔχει ψόγον προσθήκη, ἀντιστρέφεται.

λ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πολλὰ πράγματα τοῦ αὐτοῦ γένους προθῆ, τυχὸν κωμωδοί, ἢ χορός, ἢ τέθριππον, πότερον πάντα, ἢ τὸ καθ' ἕκαστον διειμιθή, καὶ ὀφείλει τὸ ἐπίσασθρον τυχὸν ἀντιστραφεῖν, καὶ τί γίνεται.

λα'. Καὶ ὅτι ἔσθ' ὅτε καὶ τὰ ὑγιᾶ ἀνδραπόδα διὰ τὰ νοσώδη ἀντιστρέφονται, καὶ παῖδες ἀπὸ γονέων διὰ τὴν διάθεσιν, καὶ συνοικοῦντες ἀλλήλοις.

λβ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πολλοὶ δούλοι προθῶσιν ἐν τιμήματι, καὶ δι' ἕνα κινῆται ἡ ἀγωγή, τί γίνεται· καὶ εἰ τοῦ καθ' ἕκαστον ἀποτιμηθέντος, τοσούτου πάντες ἐπράθησαν.

λγ'. 1) * Ἐάν^{l)} τις ὡς νεώνητον πωλήσῃ τὸν ἤδη δουλεύσαντα, ὑπόκειται τῇ ἀναστροφῇ. σπεύδουσι γὰρ οἱ τοὺς νεωνήτους λαμβάνειν ὡς δυναμένους διδάσκεισθαι, καὶ πρὸς τοὺς οἰκίους μεταποιεῖσθαι τρόπους.

2) Καὶ^{m)} περὶ τοῦ τὸν ἤδη δουλεύσαντα ὡς νεώνητον πωλήσαντος.

λδ'. 1) * Ὅⁿ⁾ πιπράσκων ὑποζύγια, λεγέτω καὶ τὰ πάθη καὶ τὰ αἷτια αὐτῶν, καὶ δίδτω τὸν ἐπικείμενον αὐτοῖς διὰ τὸ προθῆναι κόσμον. ὁ δὲ τοῦτο μὴ ποιῶν, εἰς μὲν τὸ δοῦναι τὸν κόσμον, ἢ ἀναλαβεῖν τὰ υποζύγια διὰ τὸ μὴ δοθῆναι κόσμον, εἴσω ἐξήκοντα ἡμερῶν ἐνάγεται^{o)}. διὰ δὲ τὰ πάθη καὶ τὰ αἷτια τῇ μὲν ἀναστροφῇ εἴσω ἕξ μηνῶν· τῇ δὲ μειώσει τοῦ τιμήματος εἴσω ἕναιαυτοῦ.

2) Εἰ^{p)} δὲ καὶ ζεύγος κτηνῶν προθῆ, διὰ τὸ ἐν καὶ τὸ ἕτερον ἀναστρέφεται. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ θρεμμάτων.

3) Καὶ^{q)} ὅτι ὁ πιπράσκων ὑποζύγιον τί ὀφείλει προλέγειν, καὶ περὶ τοῦ κόσμου αὐτῶν, καὶ ποῖα εὐθύνη ὑπόκειται, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσῃ.

διὰ δὲ τὰ πάθη] Ἀφ' ἧς οὐ γινώσκον τὸ πάθος, ὃ ὀφείλει γνωσθῆναι, ὃ ἀγοραστής, τρέχουσιν οἱ 5. μήνες, ὡς φησὶ μβ. μγ. καὶ ἡ κ. νεαρά. [Sch. f. Fabr. II. 405.]

Si ea lege servum tibi vendidero, ut si displicuerit, eum mihi redhibeas, si tempus non expressi, intra sexaginta dies hoc facere potes, nisi iustum intervenerit impedimentum. Tunc enim et post sexaginta dies agis.

Et de mortuo servo et de ancilla, quae peperit. L. 31. §. 24. D. XXI. 1.

Accessio pars est venditionis. §. 25.

XXVIII. Venditor et de hac promittere et praedicere debet, sicuti in fundo et mancipiis, quae in eo sunt. Sicuti enim res principalis, ita etiam accessio integra dari debet.

XXIX. Quod in peculio servi venditi non observatur: neque enim mancipia, quae in peculio sunt, sana praestare debet. Idem obtinet in fundo vendito cum doliis, vel cum instrumento, et in hereditate vendita.

Et quomodo redhibeatur accessio, licet vituperium in ea non sit. §. 1.

XXX. Et de eo, si plures res eiusdem generis venditae fuerint, puta comoedi, vel chorus, vel quadriga, num omnibus, an singulis pretium statutum sit, si vitiosa res redhiberi debeat, quid fiat. L. 34. pr. §. 1. D. eod.

XXXI. Interdum propter morbosa mancipia etiam sana redhibentur, et liberi propter parentes propter affectionem, et hi, qui contubernio sibi iuncti sunt. L. 35. D. eod.

XXXII. Et de eo, quid fiat, si plures servi uno pretio vendantur, et propter unum aedilitia actio instituitur: et si singulis servis constituto pretio, tanti omnes venierunt. L. 36. D. eod.

XXXIII. Si quis veluti novicium vendiderit eum, qui iam servierit, redhibitioni subiacet. Cupiunt enim homines, novicios consequi, veluti dociles, et quos ad suos mores formare possint. L. 37. D. eod.

Et de eo, qui eum, qui iam servierit, veluti novicium vendidit.

XXXIV. Qui iumenta vendit, morbos eorum vitiaque dicat, et ornatum vendendi causa iis impositum praestet. Qui hoc non facit, de ornamentis praestandis, vel iumentis ornamentorum non datorum nomine recipiendis intra dies sexaginta convenitur: morborum vero¹⁾ vitiorumve causa redhibitoria intra sex menses: quanto minoris autem intra annum. L. 38. pr. D. eod.

Sed etsi iugum iumentorum distractum fuerit, unius causa et alterum redhibetur. Eadem et in pecoribus.

Et quid praedicere debeat iumentum venditor, et de ornamentis eorum, et ad quid teneatur, si hoc non fecerit.

1) morborum vero — causa] Ex quo cognoverit emtor vitium, quod ei indicari debet, sex menses currunt, ut dicitur cap. 42. 43. et Novella 20.

h) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 60. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 659. Lege ἀναστρέψεις vel potius ἀναστρέφεται. i) Supple ex prioribus περί. Reliqua hui. capituli sunt e Tipucito. k) E Tipucito L. 32—36. D. h. t. haustae sunt. l) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 400. Ad verba ἤδη δουλεύσαντα in marg. Syn. additur: τὸν βετερόντορα, veteratorem. m) E Tipucito. n) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 400. Brevius Harm. III. 3. §. 57. Quae habent Attal. tit. 12. §. 3. et Harm. III. 3. §. 61. locum in Digestis congruum non habent. o) Hactenus et Eustathius de LX diebus §. 4. in Leuncl. Iur. Gr. Rom. T. II. p. 216. In scholio, quod ibidem reperitur, alius textus exhibetur: cf. edit. Zachariaei p. 147. p) Ex Eustathio l. 1. §. 5. apud Leuncl. l. 1. p. 217. Usque ad ἀναστρέφεται Harm. III. 3. §. 60. Idem praemittit τὰ αὐτὰ καὶ περὶ κτηνῶν. q) E Tipucito. r) Hoc scholium est e Syn. p. 205.

L. 38. §. 3. 1) Ὅσα^{s)} ἐπὶ ἀνδραπόδων εἴρηται, ταῦτα καὶ
D. XXI. 1. ἐπὶ κνηνῶν ἔστι· διὸ καὶ μετὰ θάνατον ἀναστρέφεται.
τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ θρεμμάτων.

2) Καὶ^{t)} ὅτι τὰ λεχθέντα περὶ ἀνδραπόδων σχε-
δὸν λέγομεν τὰ αὐτὰ καὶ περὶ ὑποζυγίων· καὶ ὡς περ
ὁ δοῦλος καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀναστρέφεται, οὕτω
καὶ τὸ ὑποζύγιον.

§. 4. Καὶ ὅτι πάντα τὰ θρέμματα οὐκ εἰσὶν ὑποζύγια.

§. 5. Λέγομεν δὲ περὶ αὐτῶν τὰ περὶ τῶν ὑποζυγίων
εἰρημένα.

§. 6. Καὶ ὅτι ὁ βοῦς οὐκ ἔστι τῶν ὑποζυγίων, ἀλλὰ
τῶν θρεμμάτων.

§. 7. Καὶ ὅτι ὁ εὐνοῦχος μοῦλος οὐκ ἔστιν ἐμπαθής·
οὔτε πάντα τὰ ἐκτενόμενα ζῶα ἐμπαθῆ εἰσιν, εἰ μὴ
γεγόνασιν ἐντεῦθεν ἀσθενέστερα. ὁ ἐκτομίας καὶ ὁ
σπάδων ἵππος ὑγιής ἔστιν. καὶ περὶ τοῦ, εἰ ἡγνῶει
ὁ ἀγοραστής καὶ ὁ πράτης ἐγνώσκει, χῶρα τῆ περὶ τῆς
πρώσεως ἀγωγῆς.

§. 8. 9. Καὶ ἡ μὴ δυναμένη ἀποζευχθῆναι μοῦλα ὑγιής
ἔστιν, οὐ μὴν ἡ μὴ ἀνεχομένη μεθ' ἑτέρου ζευχθῆναι.

§. 10. Καὶ ὅτι καθ' ὑπόδειγμα τῶν δούλων οὐ μόνον
ἀπὸ παθῶν καὶ αἰτίων ἀναστρέφεται τὰ ὑποζύγια,
ἀλλ' ὅτε καὶ περὶ τὸ ἐπαγγελθῆν ὁ πράτης ἐψεύσατο.

§. 11. Καὶ ποῖον λέγεται τὸ διὰ τὴν πρῶσιν κοσμηθέν.

§. 12. Καὶ ὅτι, ἐὰν πολλὰ προθῶσι, διὰ τὸν κόσμον
καὶ τὸ πάθος τοῦ ἐνὸς οὐκ ἀποδίδονται πάντα.

§. 13. Καὶ πότε διὰ τὸ ἐν ἀντιστρέφονται καὶ τὰ λοιπὰ
ὑποζύγια ἐνὸς τιμήματος ἐξωνηθέντα.

§. 14. 1) * Καὶ^{u)} ἴσων ὄντων τῶν ὑποζυγίων προθέν-
των, διὰ τὸ πάθος τοῦ ἐνὸς ἀποδίδονται πάντα.

2) Εἰ^{v)} δὲ καὶ ζεύγος κτηνῶν προθῆ, διὰ τὸ ἐν
καὶ τὸ ἕτερον ἀντιστρέφεται.

3) Καὶ^{w)} περὶ ἀγέλης καὶ ἴσων, καὶ οἰκετῶν,
καὶ τῶν δυναμένων χωρισθῆναι, ἡ μὴ, καὶ τῆς τῶν
τόπων παρατηρήσεως.

L. 40. 41. 42. λέ. λς'. λζ'. 1) * Ὅυ) κύνα ἄγριον, ἢ κάρπον, ἢ
D. eod. ἄρκτον^{z)}, ἢ λύκον, ἢ πανθήρα, ἢ λέοντα^{a)}, ἢ ἕτερον
βλαπτικὸν ζῶον λελυμένον, ἢ μὴ οὕτως^{b)} δεδεμένον,
ὥστε μὴ δύνασθαι βλάπτειν, ἔχων ἐν δημοσίᾳ παρόδῳ,
εἰ^{c)} ἄνθρωπος ἐλεύθερος ἐκ τούτου τελευτήσῃ^{d)}, δια-
κόσια νομισμάτα^{e)} δίδωσιν. εἰ δὲ μὴ ἀπέθανεν, ἀλλ'
ἐβλάβη^{f)}, εἰς τὸ φαινόμενον^{g)} τῷ δικαστῇ καταδι-
κάζεται· τῶν δὲ λοιπῶν πραγμάτων διπλὴν δίδωσι
τὴν ζημίαν.

2) Καὶ^{h)} περὶ τοῦ ἔχοντος κύνα ἄγριον, ἢ λέον-
τα, ἢ ἕτερον θηρίον, ἢ κάρπον λελυμένον, ἢ μὴ οὕτως
δεδεμένον, ὥστε μὴ δύνασθαι βλάπτειν, ἐν δημοσίᾳ
παρόδῳ, εἰ ἄνθρωπος ἐλεύθερος ἐκ τούτου τελευτή-
σει, ἵνα δίδωσιν νομισμάτα σ'. εἰ δὲ μὴ ἀπέθανεν,
ἀλλ' ἐβλάβη, εἰς τὸ φαινόμενον τῷ δικαστῇ καταδι-
κάζεται· τῶν δὲ λοιπῶν πραγμάτων διπλὴν δίδωσι
τὴν ζημίαν.

Quaecunque de mancipiis dicta sunt, etiam in
iumentis obtinent, ideoque post mortem etiam red-
hibentur. Eadem et in pecoribus.

Quae de mancipiis dicta sunt, eadem fere et de
iumentis dicimus: et sicuti servus etiam post mortem
redhibetur, ita et iumentum.

Non omnia pecora sunt iumenta.

De his autem dicimus, quae de iumentis dicta
sunt.

Bos non ad iumenta, sed ad pecora pertinet.

Mulus castratus non est vitiosus: nec omnia
animalia castrata vitiosa sunt, nisi inde imbecilliora
facta sint. Equus castratus et spado sanus est. Item
si venditor scivit, emtor ignoravit, locus est actioni
ex emto.

Mula, quae transiungi non potest, sana est, non
etiam ea, quae non patitur, ut cum alia iungatur.

Exemplo mancipiorum non solum ob morbos et
vitia redhibentur iumenta, verum etiam cum venditor
in eo, quod promisit, mentitus sit.

Et quid dicatur vendendi causa ornatum.

Si plura vendita fuerint, propter ornamentum et
vitium unius non redhibentur omnia.

Item quando propter unum etiam reliqua iu-
menta uno pretio emta redhibeantur.

Quodsi iumenta paria fuerint, quae venierunt,
ob morbum unius omnia redhibentur.

Quodsi iugum iumentorum venditum fuerit, pro-
pter unum etiam alterum redhibetur.

Et de grege et paribus iumentis, et de manci-
piis, et de his, quae separari possunt vel non, et
de observatione locorum.

XXXV. XXXVI. XXXVII. Qui canem ferocem,
aut verrem, aut ursum, aut lupum, aut pantheram,
aut leonem, aliudve noxium animal solutum, vel non
sic alligatum, ut damnum inferre nequeat, qua vulgo
iter fit, habet, si homo liber ex eo perierit, ducentos
aureos praestat. Si vero non perierit ille, sed noci-
tum ei sit, in id, quod iudici videtur, condemnatur:
ceterarum rerum duplum damni praestat.

Et ut ille, qui canem ferocem, aut leonem,
aliudve animal, aut verrem solutum vel non sic alli-
gatum, ut damnum inferre nequeat, qua vulgo iter
fit, habet, si liber homo ex eo perierit, ducentos au-
reos praestet: si vero non perierit, sed tamen noci-
tum ei sit, in id, quod iudici videtur, condemnatur:
ceterarum autem rerum duplum damni praestet.

s) E scholio ad Eustathium de LX diebus §. 5. apud Leuncl. I. I. p. 217. cf. edit. Zachariaei p. 148. not. 97. t) E Ti-
pucito hoc sicut et §. 4 - 13. h. l. hausta sunt. u) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 400. Lege τῶν προθ. ὑποζ.
v) Ex Eustathio de LX diebus §. 5. et scholio ad eundem vel ex Harm. Promt. III. 3. §. 60. habet Fabr. in Addendis T. II.
p. 660. w) E Tipucito. y) E Syn. p. 208. habet Fabr. T. II. p. 404. Eadem leguntur in Schol. h. ad Basil. Lib. LX. tit. 2.
cap. 1. apud Fabr. T. VII. p. 38. et in Sch. u. ibid. T. VII. p. 39. Paulo aliter initio Harm. VI. 1. §. 2. Ὁ ζῶον
ἄγριον βλαπτικόν, οἷον κύνα, κάρπον, λέοντα, λύκον, καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἔχων λελυμένον κ. τ. λ. ut in Syn. z) ἢ ἄρκτον
deest in Schol. u. a) ἢ λέοντα deest in Schol. h. b) Schol. u. οὕτως. c) εἰ Harm. Syn. et Schol. καὶ. d) Schol. h.
male τελευτήσας. Harm. τελευτήσῃ. e) νομισμάτα deest in Schol. h. et u. f) Schol. u. male ἐβλάψεν. g) Schol. u. τὸ
δοκοῦν. h) E Tipucito.